

Methodologische nota

1. Situering van de aanbod- en gebruikstabellen in de nationale rekeningen

Het opstellen van de nationale rekeningen van België gebeurt in overeenstemming met de methodologie volgens het Europees systeem van nationale en regionale rekeningen ESR 2010¹. Het raamwerk ervan bestaat uit twee belangrijke sets van tabellen, namelijk de sectorrekeningen en het input-outputsysteem.

De sectorrekeningen geven voor elk van de institutionele sectoren een systematische beschrijving van de verschillende fasen van het economisch proces: productie, inkomensvorming, inkomensverdeling, inkomensbesteding en financiële en niet-financiële accumulatie.

Het input-outputsysteem beschrijft op gedetailleerde wijze het productieproces en de goederen- en dienstenstromen en omvat aanbod- en gebruikstabellen (AGT) en symmetrische input-outputtabellen (IOT). De Wet van 21/12/1994 met betrekking tot de creatie van het Instituut voor de nationale rekeningen (INR) kent de opstelling van de AGT toe aan de Nationale Bank van België (NBB) en de IOT aan het Federaal planbureau (FPB). Voorliggende publicatie bevat de AGT tegen lopende prijzen voor het jaar 2013 in ESR 2010.

De AGT zijn matrices waarin per bedrijfstak en productgroep een gedetailleerde beschrijving wordt gegeven van de binnenlandse productieprocessen en de transacties in producten van de nationale economie. Ze geven een beeld van:

- de structuur van de productiekosten;
- het inkomen dat wordt gegenereerd in het productieproces;
- de stromen van goederen en diensten die in de nationale economie worden geproduceerd;
- de goederen- en dienstenstromen van en naar het buitenland.

¹ Het ESR 2010 werd als Europese Verordening (nr. 549/2013) door het Europese Parlement en de Raad van de Europese Unie goedgekeurd op 21 mei 2013 (Publicatieblad van de Europese Unie 26 juni 2013).

Kader 1: Belangrijkste verschillen tussen aanbod- en gebruikstabellen (AGT) en input-outputtabellen (IOT)

Het belangrijkste verschil tussen de AGT en de IOT bestaat erin dat de AGT productgroepen koppelen aan bedrijfstakken, terwijl de IOT productgroepen koppelen aan productgroepen, hetzij bedrijfstakken aan bedrijfstakken.

Daarnaast verschillen de AGT en de IOT van elkaar inzake de heterogeniteit van de bedrijfstakken. Bij de opmaak van de Belgische nationale rekeningen, en dus ook bij de AGT, wordt de onderneming als statistische eenheid gebruikt. Dat betekent dat de AGT heterogene bedrijfstakken (dat zijn bedrijfstakken die meer dan één type product als output hebben) bevatten, aangezien één onderneming verschillende activiteiten kan uitoefenen. Om te bepalen tot welke bedrijfstak een onderneming behoort wordt de hoofdactiviteit van die onderneming als criterium gebruikt en wordt de volledige onderneming in die bedrijfstak geklasseerd. Voor de opmaak van de IOT zijn echter homogene bedrijfstakken vereist. Daarom wordt in de IOT de secundaire output (d.i. de output van de nevenactiviteiten van een onderneming) en de daarmee samenhangende inputs geherklasseerd in de overeenstemmende bedrijfstak.

Niettegenstaande zowel de AGT als de IOT een gedetailleerd beeld geven van de structuur van het aanbod en het gebruik van producten in een economie, hebben zij beide hun specifieke toepassingen waarbij de AGT voornamelijk statistische en de IOT vooral analytische doeleinden dient.

De belangrijkste statistische doeleinden van de AGT zijn:

- vaststellen van hiaten en inconsistenties in het bronnenmateriaal dat wordt gebruikt bij het opstellen van de nationale rekeningen;
- verbeteren van de consistentie, plausibiliteit en volledigheid van de gegevens die als input dienen voor de AGT en de daaraan ontleende cijfers.

De IOT daarentegen kan worden gebruikt voor diverse analysedoeleinden zoals:

- analyse van productie, kostenstructuur en productiviteit;
- analyse van de inputcomponenten van de productie en de interdependenties tussen bedrijfstakken;
- impactanalyses.

2. Samenhang van de aanbod- en gebruikstabellen

De aanbodtabel geeft een beeld van het aanbod van goederen en diensten, gespecificeerd naar productgroep en naar herkomst, waarbij een opsplitsing wordt gemaakt naar output¹ van de respectieve binnenlandse bedrijfstakken en invoer. Een gebruikstabel daarentegen bevat het gebruik van goederen en diensten, gespecificeerd naar productgroep en bestemming: intermediair verbruik, finale consumptie, bruto-investeringen en uitvoer. Tevens bevat de gebruikstabel, per bedrijfstak, de componenten van de toegevoegde waarde, namelijk de beloning van werknemers, de niet-productgebonden belastingen min subsidies, en het bruto-exploitatietoetschot en gemengd inkomen.

De AGT bieden bijgevolg een geïntegreerd raamwerk voor de simultane raming van het bruto binnenlands product (bbp) volgens de drie optieken, waardoor de onderlinge consistentie van die optieken wordt gewaarborgd.

3. Componenten van de aanbod- en gebruikstabellen

De structuur en de componenten van de aanbod- en gebruikstabellen worden toegelicht aan de hand van de geaggregeerde AGT² voor het jaar 2013, opgenomen in tabel 1.

¹ De termen "productie" en "output" zijn synoniemen. Doorheen deze tekst zal steeds «output» worden gebruikt, wat de officiële terminologie van het ESR 2010 is.
² In de statistische tabellen bij deze publicatie zijn de AGT weergegeven op het niveau van 38 bedrijfstakken en 38 productgroepen. Een groter detail van de AGT (64 bedrijfstakken en 64 productgroepen) is te consulteren via het internet op pagina http://www.nbb.be/sdb/ReportFolders/ReportFolders.aspx?IF_ActivePathName=P/&If_Language=nld

TABEL 1 GEAGGREGEEDE AGT VOOR HET JAAR 2013
(tegen lopende prijzen, in miljoenen euro's)

	Aanbod								Gebruik								
	Output per bedrijfstak				Invoer van goederen en diensten	Marges	Productgebonden belastingen min subsidies	Totaal aanbod, tegen aankooprijzen (= 4 + 5 + 6 + 7)	Intermediair verbruik per bedrijfstak				Finaal gebruik			Totaal gebruik, tegen aankooprijzen (= 12 + 13 + 14 + 15)	
	Land-, bosbouw en visserij	Industrie, energie en bouwrijverheid	Dienstverlening	Totale output, tegen basisprijzen (= 1 + 2 + 3)					Land-, bosbouw en visserij	Industrie, energie en bouwrijverheid	Dienstverlening	Totaal intermediair verbruik; tegen aankooprijzen (= 9 + 10 + 11)	Consumptieve bestedingen	Bruto-investeringen	Uitvoer van goederen en diensten		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
Productgroepen:																	
Producten van land-, bosbouw en visserij	1	9 999	3	111	10 113	8 640	5 279	421	24 453	1 270	10 882	1 513	13 665	5 700	178	4 910	24 453
Industriële producten, energie en bouwwerken	2	113	290 288	7 987	298 389	231 667	70 488	26 999	627 543	4 842	182 858	45 056	232 756	92 959	66 135	235 693	627 543
Dienstverlening	3	42	14 992	419 564	434 598	63 962	1 223	14 075	513 859	1 344	41 753	180 355	223 452	197 543	20 640	72 224	513 859
Marges	4	0	8 117	68 874	76 990	0	-76 990	0	0								
Totaal (binnenlands concept) (= 1 + 2 + 3 + 4)	5	10 154	313 400	496 536	820 091	304 270	0	41 495	1 165 855	7 455	235 494	226 925	469 874	296 202	86 954	312 826	1 165 855
Uitgaven van ingezetenen in het buitenland	6					11 178			11 178					11 718			11 718
Uitgaven van niet-ingezetenen in België	7								0					-7 634		7 634	0
Totaal (nationaal concept) (= 5 + 6 + 7)	8	10 154	313 400	496 536	820 091	315 988	0	41 495	1 177 573	7 455	235 494	226 925	469 874	300 286	86 954	320 461	1 177 573
Beloning van werknemers	9									500	45 492	156 117	202 109				
Niet-productgebonden belastingen min subsidies	10									-426	-1 497	-1 546	-2 814				
Bruto-exploitatieoverschot / Bruto gemengd inkomen	11									2 625	33 911	115 041	151 577				
Bruto toegevoegde waarde	12									2 699	77 906	269 612	350 217				

Bron: INR.

3.1 De aanbodtabel

De aanbodtabel beschrijft het totale aanbod van goederen en diensten, namelijk de totale output en de invoer. Daarenboven worden de marges en de productgebonden belastingen en subsidies¹ erin opgenomen.

In tabel 1 is de output vermeld in de kolommen 1 t/m 4 en de invoer in kolom 5. De output is uitgesplitst naar zowel bedrijfstakken als productgroepen (in tabel 1 zijn er 3 bedrijfstakken en 3 productgroepen) terwijl alle overige componenten van het aanbod enkel per productgroep worden opgenomen.

3.1.1 Output

Het ESR 2010 onderscheidt drie soorten output die samen de totale output vormen die wordt opgenomen in de aanbodtabel:

- de marktoutput;
- de output voor eigen finaal gebruik;
- de overige niet-marktoutput.

De marktoutput is de belangrijkste van de drie en behelst de output die op een markt wordt afgezet. Het betreft het merendeel van de geproduceerde goederen en diensten zoals voedingswaren, auto's, bankdiensten, enz...

De output voor eigen finaal gebruik zijn goederen en diensten die worden gebruikt door de eenheid die ze heeft geproduceerd. Voorbeelden van deze output zijn landbouwproducten die door de landbouwers zelf worden geconsumeerd, de woondiensten die door bewoners van een eigen huis worden geproduceerd en de software die door ondernemingen voor eigen gebruik wordt ontwikkeld.

De overige niet-marktoutput omvat de productie van goederen en diensten die gratis of tegen economisch niet-significante prijzen op de markt wordt gebracht. Die output wordt vooral gerealiseerd door de overheid of door instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van huishoudens (IZW's). Het betreft hier goederen en diensten als openbaar bestuur, onderwijs en maatschappelijke dienstverlening.

3.1.2 Invoer

De invoer van goederen en diensten wordt in de AGT opgenomen volgens het binnenlands concept. Het binnenlands concept bevat alle uitgaven, door ingezetenen en niet-ingezetenen, op het grondgebied van een land, terwijl het nationaal concept alle uitgaven omvat van ingezetenen van een land, onafhankelijk of ze op het grondgebied van dat land of in het buitenland plaatsvinden.

Punt 5 bevat een meer gedetailleerde toelichting met betrekking tot de verschillen tussen het binnenlands en nationaal concept bij de opmaak van de nationale rekeningen.

3.1.3 Marges

Er worden twee soorten marges onderscheiden: de handelsmarges en de vervoersmarges. De handelsmarges zijn het verschil tussen de gerealiseerde verkoopprijs en de aankoopprijs van handelsgoederen en vormen de output van de handelsactiviteit van een onderneming. Immers, een handelsonderneming (bijvoorbeeld een warenhuis) koopt goederen aan met de bedoeling die goederen ongewijzigd verder te verkopen aan haar klanten. Zij treedt op als tussenpersoon tussen de producent van de goederen en de uiteindelijke consument, zonder de goederen wezenlijk te transformeren. Het ESR 2010 bepaalt dat, in het geval van een handelsactiviteit, niet de omzet maar de marges de output vormen van die onderneming.

1 De marges en de productgebonden belastingen min subsidies zijn waarderingselementen die de overgang toelaten van basisprijzen (het relevante waarderingconcept voor de aanbodtabel) naar aankooprijzen (het relevante waarderingconcept voor de gebruikstabel). Voor een meer gedetailleerde toelichting van de verschillende waarderingconcepten, cf. punt 4.

De vervoersmarges zijn de kosten, vervat¹ in de aankoopprijs, die de koper van een goed betaalt om zijn aangekochte goed te laten transporteren.

De marges zijn in de aanbodtabel zowel naar productgroep als naar bedrijfstak uitgesplitst. De bedragen per bedrijfstak (in rij 4) geven de output van handelsactiviteiten weer in de overeenkomstige bedrijfstakken terwijl de bedragen per productgroep (in kolom 6) de totale gerealiseerde marges per product weergeven. Het negatief bedrag dat is opgenomen in rij 4 van kolom 6 (namelijk -76 990 miljoen euro in 2013) vermijdt dubbeltellingen in het totale aanbod. Immers, naargelang men het totale aanbod per bedrijfstak of per productgroep beschouwt, zijn de marges al opgenomen in het aanbod via respectievelijk rij 4 of kolom 6.

3.1.4 Productgebonden belastingen min subsidies

De productgebonden belastingen en subsidies zijn belastingen of subsidies die worden betaald of ontvangen per geproduceerde of verhandelde eenheid van een goed of dienst. Voorbeelden van deze belastingen en subsidies zijn de BTW, de accijnzen en sommige landbouwsubsidies.

3.2 De gebruikstabel

De gebruikstabel bevat het totale binnenlandse gebruik van goederen en diensten, verdeeld over de verschillende bestedingscategorieën met name het intermediair verbruik (kolommen 9 t/m 12), het finaal gebruik met consumptieve bestedingen (kolom 13) en bruto-investeringen (kolom 14) en tenslotte de uitvoer van goederen en diensten (kolom 15).

Net als de output in de aanbodtabel, is het intermediair verbruik uitgesplitst naar bedrijfstakken (kolommen 9 t/m 11) en productgroepen (rijen 1 t/m 3). De overige bestedingscategorieën worden als geheel uitgesplitst naar productgroepen.

Daarnaast worden in de gebruikstabel de componenten van de toegevoegde waarde per bedrijfstak opgenomen, namelijk de beloning van werknemers, de niet-productgebonden belastingen min subsidies en het bruto-exploitatatieoverschot of bruto gemengd inkomen. Deze zijn vermeld in de rijen 9 t/m 11.

De verschillende elementen van de gebruikstabel worden hierna toegelicht.

3.2.1 Bestedingscategorieën

3.2.1.1 INTERMEDIAR VERBRUIK

Het intermediair verbruik bevat de aankopen van goederen en diensten die als inputs worden gebruikt in een productieproces (zoals grondstoffen, energie, telecommunicatiediensten, enz.).

Onderdeel van het intermediair verbruik zijn de indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (IGDFI). De IGDFI zijn het gedeelte van de output van financiële intermediairs dat wordt berekend als het verschil tussen het door de financiële intermediairs gerealiseerde inkomen uit vermogen (exclusief het inkomen gerealiseerd uit het eigen vermogen) en de door hen betaalde interesten². Aangezien de IGDFI een deel van de totale output zijn, moeten zij tot uiting komen bij de bestedingen in de AGT. Als gevolg van de inwerkingtreding van een nieuwe Europese verordening, in januari 2005, moeten de IGDFI worden opgesplitst naar de bedrijfstakken die er gebruik van maken. De productie van IGDFI wordt, in tegenstelling tot voorheen, niet meer toegerekend aan het intermediair verbruik van een fictieve bedrijfstak, maar wel aan de finale consumptie en het intermediair verbruik van bedrijfstakken, wat de toegevoegde waarde doet toenemen.

¹ Conceptueel is het verschil tussen vervoersmarges en vervoersdiensten moeilijk te maken. Daarom is de keuze gemaakt om geen vervoersmarges te weerhouden en enkel vervoersdiensten in tabellen op te nemen.

² In het algemeen rekenen de financiële intermediairs niet alle kosten aan van de diensten die zij leveren aan hun klanten in het kader van de financiële intermediair. Die niet-gefactureerde kosten worden indirect vergoed door een gedeelte van de rentemarge die de intermediairs realiseren. Omdat de waarde van die diensten niet kan worden afgeleid van de gefactureerde bedragen, moet ze op een indirecte manier worden geraamd. Om die reden spreekt men van indirect gemeten diensten van financiële intermediairs.

3.2.1.2 CONSUMPTIEVE BESTEDINGEN

De consumptieve bestedingen zijn de uitgaven voor goederen en diensten voor de rechtstreekse leniging van individuele of collectieve behoeften. Zij worden in de AGT opgenomen volgens het binnenlands concept. Hoewel in tabel 1 slechts één kolom (kolom 13) is voorzien, worden in de statistische tabellen bij deze publicatie de consumptieve bestedingen uitgesplitst naargelang de institutionele sector¹ die de uitgaven doet:

- de consumptieve bestedingen van de huishoudens;
- de consumptieve bestedingen van de instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van huishoudens (IZW's);
- de individuele consumptieve bestedingen van de overheid;
- de collectieve consumptieve bestedingen van de overheid.

De consumptieve bestedingen van de huishoudens zijn, met ongeveer 66 %, veruit de belangrijkste categorie van consumptieve bestedingen. Zij omvatten de aankopen van consumptiegoederen en -diensten van de gezinnen (zoals levensmiddelen, auto's, verzekeringen, enz...).

De consumptieve bestedingen van de IZW's omvatten de waarde van de door de IZW's geproduceerde goederen en diensten² en vormen als dusdanig de tegenpost van de «overige niet-marktoutput» van de IZW's (cf. punt 3.1). Het betreft hier voornamelijk de output van verenigingen zonder winstoogmerk (VZW) die een goed of dienst produceren in het algemeen belang van huishoudens. Voorbeelden hiervan zijn diensten geproduceerd door vakbonden, consumentenverenigingen en kerkfabrieken.

De consumptieve bestedingen van de overheid bevatten, enerzijds, de waarde van de door de overheid zelf geproduceerde goederen en diensten (bijvoorbeeld onderwijs) en, anderzijds, de aankopen door de overheid, van door andere producenten voortgebrachte goederen en diensten, die dan als sociale uitkeringen in natura aan de huishoudens worden verstrekt (bijvoorbeeld medische diensten). Naargelang het genot van de goederen en diensten individualiseerbaar is of niet wordt gesproken over respectievelijk individuele en collectieve consumptieve bestedingen. Bij de individuele consumptieve bestedingen maakt de consumptie van de goederen en diensten door één persoon, de consumptie ervan door een andere persoon onmogelijk. Een voorbeeld van individuele consumptieve bestedingen door de overheid zijn de tussenkomsten voor de aankoop van medicijnen door de huishoudens terwijl de uitgaven voor landsverdediging een voorbeeld zijn van een collectieve consumptieve besteding van de overheid.

3.2.1.3 BRUTO-INVESTERINGEN

De bruto-investeringen zijn de som van, enerzijds, de bruto-investeringen in vaste activa en, anderzijds, de veranderingen in voorraden. Hoewel het geaggregeerde voorbeeld in tabel 1 slechts één kolom voorziet voor de bruto-investeringen worden ze in de statistische tabellen uitgesplitst naar de twee componenten.

3.2.1.4 UITVOER VAN GOEDEREN EN DIENSTEN

Net zoals bij de invoer volgt de uitvoer van goederen en diensten het binnenlands concept.

3.2.2 Componenten van de toegevoegde waarde

3.2.2.1 BELONING VAN WERKNEMERS

De beloning van werknemers omvat de totale vergoeding (in geld of in natura) die door een werkgever aan een werknemer is verschuldigd voor de arbeid die de werknemer heeft verricht. Naast het loon dat de werknemer krijgt, bevat de beloning van werknemers tevens alle sociale premies die door de werkgever aan socialezekerheidsinstellingen worden betaald, onafhankelijk of dat collectieve of private instellingen zijn.

¹ Voor een gedetailleerde beschrijving van de institutionele sectoren [Niet-financiële vennootschappen (S11), Financiële instellingen (S12), Overheid (S13), Huishoudens (S14) en Instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van huishoudens (S15)] en het systeem van sectorrekeningen wordt verwezen naar de publicatie «Nationale rekeningen 1998, Deel III: Gedetailleerde rekeningen en tabellen» die consulteerbaar is via het internet op pagina <http://www.nbb.be/doc/DQ/N/dq3/histo/NNDC98.pdf> en http://www.nbb.be/doc/dq/n_method/M_SEC2010_NL.pdf.

² De raming van de output van IZW's is beschreven in de publicatie «Nationale Rekeningen 1998, Deel 3 Gedetailleerde rekeningen en tabellen» die kan worden geconsulteerd via het internet op de pagina <http://www.nbb.be/doc/DQ/N/dq3/histo/NNDC98.pdf>.

3.2.2.2 NIET-PRODUCTGEBONDEN BELASTINGEN MIN SUBSIDIES

De niet-productgebonden belastingen en subsidies worden geheven op of toegekend aan ondernemingen omwille van hun productieactiviteit, onafhankelijk van het volume of de waarde van de geproduceerde goederen of diensten. Voorbeelden van deze belastingen zijn onroerende voorheffing en verkeersbelasting, terwijl loon- en rentesubsidies voorbeelden zijn van niet-productgebonden subsidies.

3.2.2.3 BRUTO-EXPLOITATIEOVERSCHOT / BRUTO GEMENGD INKOMEN

Het exploitatieoverschot en het gemengd inkomen zijn twee termen die hetzelfde aanduiden maar die worden gebruikt voor verschillende soorten ondernemingen¹ en zijn gelijk aan:

Bruto toegevoegde waarde

- Beloning van werknemers
- Niet-productgebonden belastingen min subsidies
- = Bruto-exploitatieoverschot / Bruto gemengd inkomen.

De bovenstaande vergelijking geeft aan dat het exploitatieoverschot en het gemengd inkomen kunnen worden beschouwd als een maatstaf van de winst (eventueel verlies) die ondernemingen genereren door hun productieactiviteiten.

4. Verschillende waarderingsconcepten in de aanbod- en gebruikstabellen

Bij de opmaak van de AGT wordt voor elke transactie het waarderingsconcept gebruikt dat relevant is voor de hoedanigheid (bijvoorbeeld producent of consument) van de eenheden² die betrokken zijn bij de transactie. Daardoor kan een ander waarderingsconcept worden gebruikt bij de boeking van één en dezelfde transactie. Bovendien is het van belang of het een transactie betreft tussen, enerzijds, twee ingezeten eenheden of, anderzijds, een ingezeten en een niet-ingezeten eenheid. Hieronder wordt elk van die twee gevallen verder toegelicht.

4.1 Transacties tussen twee ingezeten eenheden

De waarde van de goederen of diensten die een eenheid produceert is niet steeds gelijk aan de prijs die de gebruiker van die goederen of diensten betaalt. Er zijn immers allerlei kosten (zoals de BTW en de marges op de producten) die de gebruiker wel moet betalen maar die op zich niets te maken hebben met de waarde van de goederen en diensten voor de producent. Om hieraan tegemoet te komen worden er bij de opmaak van de AGT twee waarderingsconcepten gebruikt, namelijk basisprijzen en aankooprijzen.

Basisprijzen zijn het relevante waarderingsconcept voor producenten van goederen en diensten. Zij geven aan wat de werkelijke waarde is van de output voor een producent. Daardoor wordt de output³ in de aanbodtabel gewaardeerd tegen basisprijzen.

Aankooprijzen daarentegen zijn het relevante concept voor bestedingstransacties. Zij geven aan wat een gebruiker van goederen en diensten werkelijk moet betalen voor de aanschaf van die goederen en diensten. Naast de «intrinsieke» waarde van de goederen en diensten (de basisprijzen) zijn er immers vaak ook BTW, andere productgebonden belastingen en marges verrekend in de prijs. Daarom worden de binnenlandse bestedingen in de gebruikstabel gewaardeerd tegen aankooprijzen.

¹ De term «gemengd inkomen» wordt enkel gebruikt voor ondernemingen die geen rechtspersoonlijkheid hebben (i.c. zelfstandigen). Deze ondernemingen zijn alle vervat in de sector van de «Huishoudens (S14)». Naast het gemengd inkomen heeft die sector ook een exploitatieoverschot dat gelijk is aan de toegevoegde waarde die resulteert uit de productie van woondiensten door huishoudens die een eigen woning bezitten.

² Merk op dat het ESR 2010 gebaseerd is op een systeem van «dubbel boekhouden». Voor elke transactie zijn er steeds twee registraties in het systeem. Wanneer een producent goederen verkoopt aan een particulier (voor consumptie) zal er zowel een registratie zijn in de aanbodtabel (de output van het product) als in de gebruikstabel (de consumptieve besteding van het product).

³ In punt 3.1 werd toegelicht dat er 3 vormen van output zijn: marktoutput, output voor eigen finaal gebruik en overige niet-marktoutput. De eerste twee worden gewaardeerd tegen basisprijzen. De overige niet-marktoutput wordt gewaardeerd tegen kostprijs. Een belangrijk kenmerk van deze output is immers dat hij tegen economisch niet-significante prijzen op de markt wordt gebracht waardoor de basisprijs geen goede maatstaf is van de werkelijke waarde van de output.

De relatie tussen de basis- en de aankooprijzen is als volgt:

Basisrijzen

+ Saldo van productgebonden belastingen min subsidies

+ Handels- en vervoersmarges

= Aankooprijzen

De elementen die de overgang van de basisrijzen in de aanbodtabel naar de aankooprijzen in de gebruikstabel mogelijk maken worden in de aanbodtabel opgenomen. In het voorbeeld van tabel 1 bevinden die zich in de kolommen 6 en 7.

4.2 Transacties tussen een ingezetene en een niet-ingezetene institutionele eenheid

In het geval van grensoverschrijdende transacties (in- of uitvoer van goederen) voorziet het ESR 2010 aparte waarderingconcepten. Zowel de totale in- als uitvoer moet worden gewaardeerd tegen de «free on board»-waarde (FOB) aan de grens van het land van uitvoer. De FOB-waarde van de uitvoer wordt op volgende wijze afgeleid:

Basisrijzen

+ Vervoers- en distributiekosten tot aan de grens van het uitvoerende land

+ Saldo van belastingen en subsidies op uitgevoerde goederen

= FOB-waarde

Hoewel de totale invoer wordt gewaardeerd tegen FOB-waarde, stelt het ESR 2010 dat de naar productgroep uitgesplitste invoer (zoals opgenomen in de AGT) gewaardeerd wordt tegen de «cost-insurance-freight»-waarde (CIF). De CIF-waarde is de prijs van een goed aan de grens van het land van invoer, of de prijs van een dienst die geleverd is aan een ingezetene; exclusief invoerrechten, overige belastingen op invoer en handels- en vervoersmarges in het land van invoer. Doordat de productgebonden belastingen en de marges niet vervat zijn in de CIF-waarde, is de waardering van de invoer consistent met die van de output.

De invoer van goederen wordt geraamd op basis van douanegegevens (voor de extra-EU-handel) of aan de hand van Intrastat-informatie (voor de intra-EU-handel). Beide bronnen hanteren een CIF-waardering waardoor deze raming consistent is met de AGT naar productgroep.

Om de waardering van de invoer om te zetten van CIF naar FOB (zoals vereist voor de totale invoer) moet de CIF-waarde van de invoer verminderd worden met de transportkosten tussen de grenzen van het uitvoerende en het invoerende land (de zogeheten CIF/FOB-correctie). Die informatie is echter niet beschikbaar waardoor de correctie niet kan worden geraamd. De totale invoer van goederen in zowel AGT als sectorrekeningen is dan ook gewaardeerd tegen CIF-waarde.

5. Binnenlands versus nationaal concept in de aanbod- en gebruikstabellen

De AGT worden opgesteld volgens het binnenlands concept, wat verschillend is van de sectorrekeningen die volgens het nationaal concept worden opgemaakt. Het verschil tussen beide concepten heeft te maken met de behandeling van, enerzijds, de consumptieve bestedingen van Belgen in het buitenland en, anderzijds, de consumptieve bestedingen van buitenlanders in België.

Het binnenlands concept heeft betrekking op alle bestedingen op het grondgebied van een land uitgevoerd zowel door ingezetenen en als door niet-ingezetenen. Het nationaal concept heeft betrekking op bestedingen van ingezetenen van een land, ongeacht of deze zich in het buitenland of in het eigen land bevinden.

Het gebruik van het binnenlands concept in de AGT heeft vooral te maken met praktische overwegingen. Het totaal van de consumptieve bestedingen van Belgen in het buitenland en buitenlanders in België is gekend uit de betalingsbalansgegevens. Indien die bedragen zouden worden opgenomen in de AGT zouden zij moeten worden

uitgesplitst over de verschillende productgroepen waarop zij slaan. Die informatie is echter nergens beschikbaar waardoor de uitsplitsing niet mogelijk is.

Ook wanneer de sectorrekeningen worden vergeleken met de AGT moet de overgang worden gemaakt van binnenlands naar nationaal concept voor de consumptieve bestedingen, de invoer en de uitvoer¹. In tabel 2 wordt weergegeven op welke manier die overgang gebeurt²:

TABEL 2 OVERGANG VAN HET BINNENLANDS NAAR HET NATIONAAL CONCEPT
(tegen lopende prijzen, in miljoenen euro's)

	2013
<i>Consumptieve bestedingen van de huishoudens</i>	
Totale consumptieve bestedingen volgens binnenlands concept	296 202
+ Consumptieve bestedingen van Belgen in het buitenland	11 178
- Consumptieve bestedingen van buitenlanders in België	7 634
= Totale consumptieve bestedingen volgens nationaal concept	300 286
<i>Invoer van goederen en diensten</i>	
Totale invoer volgens binnenlands concept	304 270
+ Consumptieve bestedingen van Belgen in het buitenland	11 178
= Totale invoer volgens nationaal concept	315 988
<i>Uitvoer van goederen en diensten</i>	
Totale uitvoer volgens binnenlands concept	312 826
+ Consumptieve bestedingen van buitenlanders in België	7 634
= Totale uitvoer volgens nationaal concept	320 461

Bron: INR

6. Evenwichten in de aanbod- en gebruikstabellen

De AGT vormen een gesloten systeem. Dat heeft als gevolg dat een registratie in het aanbod een tegenregistratie in het gebruik noodzaakt. Hierdoor zijn er twee fundamentele evenwichten in de AGT waaraan steeds moet voldaan zijn, namelijk:

- een evenwicht per bedrijfstak;
- een evenwicht per productgroep.

Het evenwicht per bedrijfstak heeft als gevolg dat voor iedere bedrijfstak onderstaande vergelijking geldt:

Output

=

Intermediair verbruik + Toegevoegde waarde.

In het voorbeeld in tabel 1 betekent dit dat het totaal van de kolommen 1 t/m 3 (output) gelijk moet zijn aan de som van de rijen 5 (intermediair verbruik) en 12 (toegevoegde waarde) in de kolommen 9 t/m 11.

¹ De in- en uitvoer moeten ook worden aangepast aangezien de consumptieve bestedingen van buitenlanders in België een uitvoer van goederen en diensten is en, omgekeerd, de consumptieve bestedingen van de Belgen in het buitenland een invoer van goederen en diensten is.

² De cijfers die naast de variabelen zijn weergegeven, zijn die uit tabel 1 (gegevens van 2010).

Het evenwicht per productgroep geeft aan dat het totale aanbod per productgroep gelijk moet zijn aan het totale gebruik van dezelfde productgroep. Dat betekent dat volgende gelijkheid, per productgroep, steeds moet opgaan:

$$\begin{aligned} & \text{Output} + \text{Invoer} + \text{Marges} + \text{Productgebonden belastingen min subsidies} \\ & = \\ & \text{Intermediair verbruik} + \text{Consumptieve bestedingen} + \text{Bruto-investeringen} + \text{Uitvoer}. \end{aligned}$$

Merk op dat in bovenstaande vergelijking de variabelen output en invoer zijn gewaardeerd tegen basisprijzen terwijl het intermediair verbruik, de consumptieve bestedingen, de bruto-investeringen en de uitvoer zijn gewaardeerd tegen aankooprijzen. Het verschil tussen beide waarderingsmethoden zijn de belastingen, de subsidies en de marges.

Toegepast op het voorbeeld in tabel 1 betekent dit dat de totalen van het aanbod en het gebruik van de rijen 1 t/m 5 aan elkaar gelijk moeten zijn.

7. De drie optieken van het bbp in de aanbod- en gebruikstabellen

Het bbp kan volgens 3 optieken worden geraamd:

- de productie-optiek;
- de bestedingsoptiek;
- de inkomensoptiek.

Het bbp volgens de productie-optiek wordt geraamd als de som van de toegevoegde waarde van alle bedrijfstakken, waarbij de toegevoegde waarde per bedrijfstak wordt bekomen als het verschil tussen de output en het intermediair verbruik. Aangezien de output in de nationale rekeningen wordt gewaardeerd tegen basisprijzen en het intermediair verbruik tegen aankooprijzen, is de toegevoegde waarde gewaardeerd tegen basisprijzen.

Het bbp wordt echter gewaardeerd tegen aankooprijzen. Dat betekent dat aan de som van de toegevoegde waarde per bedrijfstak de totale productgebonden belastingen min subsidies¹ moeten worden toegevoegd om het bbp te bekomen.

De bestedingsoptiek raamt het bbp als de som van alle bestedingscomponenten (uitgezonderd het intermediair verbruik) min de invoer.

De inkomensoptiek van het bbp, tenslotte, wordt bekomen als de som van de componenten van de toegevoegde waarde, namelijk de beloning van werknemers, de niet-productgebonden belastingen min subsidies en het bruto-exploitatatieoverschot (of het bruto gemengd inkomen² in het geval van producerende eenheden zonder rechtspersoonlijkheid). Aangezien de toegevoegde waarde wordt gewaardeerd tegen basisprijzen moeten, net zoals bij de productie-optiek, de productgebonden belastingen min subsidies worden toegevoegd om het bbp tegen aankooprijzen te bekomen.

Tabel 3 bevat de samenstelling van het bbp, aan de hand van de gegevens van tabel 1, volgens de drie optieken. optiques.

1 Normaal gezien is het verschil tussen basisprijzen en aankooprijzen gelijk aan het totaal van de marges en de productgebonden belastingen min subsidies. In dit geval bevat de totale output per bedrijfstak reeds de marges waardoor enkel de productgebonden belastingen min subsidies moeten worden toegevoegd om het bbp tegen aankooprijzen te bekomen.

2 Zie punt 3.2.2.3 voor het verschil tussen het bruto-exploitatatieoverschot en het gemengd inkomen.

TABEL 3 SAMENSTELLING VAN HET BBP VOLGENS DE DRIE OPTIEKEN
(tegen lopende prijzen, in miljoenen euro's)

	2013
<i>Bbp volgens de productie-optiek</i>	
Output (tegen basisprijzen)	820 091
-- Intermediair verbruik (tegen aankooprijzen)	469 874
= Toegevoegde waarde (tegen basisprijzen)	350 217
+ Productgebonden belastingen min subsidies	41 495
= Bruto binnenlands product volgens de productie-optiek (tegen aankooprijzen)	391 712
<i>Bbp volgens de bestedingsoptiek</i>	
Consumptieve bestedingen	296 202
+ Bruto-investeringen	86 954
+ Uitvoer	312 826
- Invoer	304 270
= Bruto binnenlands product volgens de bestedingsoptiek	391 712
<i>Bbp volgens de inkomensoptiek</i>	
Beloning van werknemers	202 109
+ Niet-productgebonden belastingen min subsidies	-3 469
+ Bruto-exploitatietoerschoot / Bruto gemengd inkomen	151 577
= Bruto toegevoegde waarde	350 217
+ Productgebonden belastingen min subsidies	41 495
= Bruto binnenlands product volgens de inkomensoptiek	391 712

Bron: INR

8. Equilibrage van de aanbod- en gebruikstabellen

Bij de opmaak van de AGT worden zeer diverse brongegevens gebruikt zoals -ondermeer-:

- jaarrekeningen van de ondernemingen (NBB);
- BTW-aangiften;
- RSZ-aangiften;
- structuurenquête bij ondernemingen (Algemene Directie Statistiek - ADS);
- PRODCOM-enquêtes (Algemene Directie Statistiek - ADS);
- gegevens m.b.t. de in- en uitvoer van goederen (INR);
- betalingsbalans m.b.t. in- en uitvoer van goederen en diensten (NBB);
- overheidsrekeningen (INR);
- aangiften in de personenbelasting voor zelfstandigen;
- gezinsbudgetenquête (Algemene Directie Statistiek - ADS).

Voor de AGT over de jaren waarin geen IOT worden opgemaakt is geen uitgebreide directe informatie beschikbaar voor de verdeling van de productie en het intermediair verbruik naar producten. De verdeling naar producten is dan in belangrijke mate gebaseerd op de gedetailleerde informatie die werd gebruikt voor de opmaak van de AGT waarvan de laatst beschikbare IOT werden afgeleid, aangevuld met gegevens uit de beschikbare gegevensbronnen (Prodcum, prijsevoluties,...).

Al die gegevens worden eerst omgevormd van brongegevens naar statistische informatie in overeenstemming met de methodologie van het ESR 2010, waarna zij in het raamwerk van de AGT worden geplaatst. Wanneer alle relevante cellen van de AGT zijn ingevuld, zal het in de praktijk meestal zo zijn dat er onevenwichten bestaan¹

¹ De gebruikte informatie is immers niet steeds van even goede kwaliteit waardoor er consistentieverschillen kunnen ontstaan tussen het aanbod en het gebruik.

tussen het totale aanbod en gebruik.

Om die verschillen te corrigeren is er een equilibrageproces in drie stappen.

De eerste stap in dat proces is het bepalen van een «kwaliteitshiërarchie» van de informatie in de AGT. De bedoeling hiervan is om aan te duiden welke informatie als «correct» wordt beschouwd (en dus niet mag worden gewijzigd) en over welke informatie minder zekerheid bestaat.

De tweede stap in het proces zoekt naar bijkomende aanwijzingen over de informatie die als minder zeker wordt aanzien om zodoende een correctie te maken. Dat proces herhaalt zich totdat het totaal aanbod en het totaal gebruik in evenwicht zijn gebracht en er enkel nog op het niveau van de productgroepen kleine onevenwichten kunnen bestaan.

De derde stap in het proces bestaat erin om de resterende kleine onevenwichten op het niveau van de productgroepen via een statistische, iteratieve methode in evenwicht te brengen. De AGT zijn pas geëquilibreerd als aan de twee fundamentele evenwichten (cf. punt 6) voor alle productgroepen en alle bedrijfstakken is voldaan.